

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administrațiunea:
Brasiovu, piața mare Nr. 22. — „Gazeta” esse:
Marți, Joi și Sâmbătă.

Prețulu abonamentulu:
pe unu anu 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. Trieri externe pe șase luni 14 fr. pe
anu 28 franci.

Anulu XLIV.

Se prenumera:
la postele c. și r. și pe la dd. corespondenti.

Anunțurile:
un'a serie garmandu 6 cr. și timbru de 30 cr.
v. n. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrimitu.

Nr. 54.

Sâmbata, 21/9 Maiu

1881.

Brasiovu 9/21 Maiu.

Situațiunea generale politica a Europei pareă, că s'a ameliorat s'eu celu pușinu, că si-a perdutu caracterulu amenintatoriu, ce 'lu avea in anii trecuti. Se asteptă, că dupa complanarea definitiva a dificultatiloru cestiunii orientale, disparendu de pre orizontulu politicu toti norii cei amenintatori pentru pacea generale, voru urma timpuri mai serine, in care tôte popórele setóse de odichna s'eu se póta dedica cu totulu la lucrari pacinice de consolidare interióra. Acestei asceptari i-a datu nascere de siguru credinți'a, că noulu Tiaru Alesandru III se va decide in fine a pasi cu resolutiune pe cararea reformelor serióse din laintru, facendu astfeliu, că Russi'a se nu se mai gandésca multa vreme la cuceririle, ce mai are de gandu se faca in Orientu. Pe candu lumea rusésca și cea européna asceptă cu cea mai mare impacientia anuciarea reformelor multu dorite, ea a fostu surprinsa in modulu celu mai neplacutu de unu manifestu alu noului Tiaru, prin care aduce la cunoscutia urbi et orbi, că departe de a abate carulu statului rusescu in ogasiele unui guvernamentu europeanu modernu, elu este mai decisu de cătu ori candu a continua cu domni'a arbitrariulu de pên'aci. Acést'a ne-o aréta in modu neindoiosu urmatoriulu passagiu uimitoriu alu manifestulu:

„In marea nóstra machnire vocea lui Dumnedieu ne ordona a tiené strinsu frénele guvernului cu in-credere in providentia și in puterea și dreptatea fortiei suverane, pe care suntemu chiamati a-o intari și a-o apera de ori-ce atacu spre binele poporului.” In modulu acést'a cadu de-odata tôte indoielele, ce mai poteau substa inca in privinți'a viitórei directiuni politice a imperiului Tiariloru.

Manifestulu Tiarului, prin care se nimicescu intr'unu nu tôte sperantiele intr'o ameliorare a starii interióre a Rusiei prin reforme liberale și intie-lepte, a trebuitu se fia urmatu de o schimbare radicale in guvernulu imperialu. Retragerea d-loru Loris-Melikoff, Miljutin și Abaza, aperiții cei mai convinsi ai reformelor considerate că absolutu necesarie pentru pacinic'a desvoltare ulterióre a institutiuniloru statului rusescu și ivirea pe aren'a politica a d-lui Ignatieff trebue cu dreptu cuventu, privite, că nisce evenimente de totu ingrijitóre pentru viitórea pace a Europei. In adeveru chemarea generalulu Ignatieff la conducerea afaceriloru imperiului Tiariloru a produsu o fórté neplacuta impressiune pretutindinea, pe unde lumea politica voese cu ori-ce pretiu mentienerea pacii europene, cărea este neaperatu de lipsa pentru indeplinirea reformelor economico-sociale capabile de a impede crisa economica generale, de care este amenintata in deosebi Europ'a occidentala. In adeveru se scie, că generalulu Ignatieff a fost in Rusi'a pên'acum incarnatiunea politicii resboinice; prin urmare temerea, că noulu guvern rusescu va inaugura de nou o asemenea politica este fórté intemeiata. Europ'a in fapta nu are trebuita se fia tocmai ingrijita de reformele cu care 'si-a inceputu d-lu Ignatieff activitatea s'a guvernamentale și care restabilescu in arma'ta rusésca de nou barbile urgisite inca de pe timpulu lui Petru celu Mare; cu tótea că de multe ori adeveratulu caracteru alu unu guvern se manifestéza tocmai in lucrurile cele mai mici și mai neinsemnate. Cei cari cunosec cu de amenuntulu afacerile rusesci, credu a vedé in primele acte ale domniei Tiarului Alesandru o aplecare, că si candu noulu imperu ar' voi se calce pe urmele mosiului seu Tiarulu Neculae.

Ceea ce trebue inse cu dreptu cuventu se ingrijésca inainte de toti pe nemijlocitii vecini ai Rusiei este impregiurarea, că imperatulu Alesandru III incepe a concentra in giurulu seu pe toti apostolii cei mai fanatici ai panslavismului agresiv in frunte cu generalulu Ignatieff, celu mai intrigantu dintre toti diplomatii de astadi ai Rusiei.

Acesti vecini au cuventu se 'si puna intrebarea, déca acestu intrigantu diplomatu, care a samenatu discordi'a intre Russi'a și Europ'a și prin potitic'a sa cea violenta și revolutionaria in Orientu a in-strainatu p'ena si pe cei mai buni amici ai imperiului rusescu, va continua si in viitoriu funestele sale intrigi din trecut. Generalulu Ignatieff puté va elu óre s'eu se decida a-'si abjura trecutul si a inaugura o noua politica leala și onesta?

Respunsulu la acést'a intrebare 'lu da diarulu „Deutsche Zeitung” dicendu: Reactiune in launtru este parol'a, ce resuna din cea dintai ordinatiune a d-lui Ignatieff și acést'a parola firesce póte fi completata numai prin neprecis'a programa: „intrigi in afara.” Ignatieff și Cernaieff au fostu in totu-deaun'a de opiniunea, că nihilismulu trebue combatutu sub zidurile Constantinopolului, și omulu alu caruia titulu mai mare de gloria este de a fi fostu autoriulu tractatulu dela San-Stefano și va uita numai cu greu de misiunea de a aduce la valóre și onóre acestu pactu ruptu de Europ'a.

Numele de Ignatieff nu insemneza altceva de cătu permanent'a neliniscire a Orientului, chiaru și candu in Rusi'a n'ar' domni astadi aceea desperata stare de lucruri, care se silésca pe stremtorit'a autocratia a-se scapa prin o mare lovitura s'eu prin o cruciata nationale din stremtorit'a situatiune in care se afla. Carolu X credea a-'si intari tronulu prin expeditiunea generalulu Bourmont; imperiulu tiariloru inca póte concepe unu asemenea planu pentru a asigura autocratismulu contra asaltulu ideiloru revolutionare. In asemenea impregiurari trebue se servésca in parte celu pușinu spre liniscirea Europei faptulu, că Germani'a și Austro-Ungari'a sunt strinsu aliate, Franci'a este ocupata și Russi'a insasi prin desordinele sale din launtru este astfeliu de redusa la neputintia, încatu deocamdata abia ar' mai putea afla forti'a morale necesaria pentru o desperata actiune in afara. Nu vointi'a Rusiei este o garantia a pacii, ci neputinti'a ei.” Cătu-va timpu s'a crediutu că pacea européna putea fi conturbata numai prin incurcaturile la cari putea prea usioru da ansa conflictulu franco-tunisianu. Astadi acestu conflictu, care a fostu aprópe se produca o grava neintielegere intre Franci'a și Itali'a se afla pe drumulu complanarii sale definitive fara de a derangia intru nimica pacea européna. Singur'a cestiune, care si astadi mai póte da nascere unei conflagratii generale este si remane totu cestiunea orientala. Acést'a cestiune va constitui unic'a scanteia capabile de a aprinde prafari'a européna pen'atunci p'ena candu o carmutorii colossulu dela Nordu nu voru renuncia la traditional'a politica rusésca incarnata astadi in generalulu Ignatieff și intrandu francu pe drumulu reformelor politico-sociali moderne nu se voru pune pe lucru pentru a regenera din fundamentu societatea rusésca, in care coruptiunea și putreditiunea au patrunsu p'ena la meduva.

Discursulu d-lui Vincentiu Babesiu,

raportorulu comisiunii de treidieci alese de conferenti'a reprezentantiloru alegitoriloru romani din Transilvani'a și Ungari'a, rostitu in siedinti'a dela 2/14 Maiu a. c.
(Dupa insemnarile stenografice.)

(Urmare.)

Noi Romanii suntemu unu elementu indelungu rabdatoriu, de-o potere acomodativa estraordinara, dér' si cu o consciintia viua despre acést'a virtute si valóre; amu suferitu lungi seculi, amu fost dripiti si nedreptatiti de cătra toti, cătu au locuitu cu noi, printre noi si langa noi, si n'a m peritu (bravo!) éta-ne, că — totu suntemu vii, cu intréga consciinti'a nóstra: (Asia e!) dér' nu totu asemenea se pótu laudá fratii maghiari; ei subjugati si dripiti de altii, se topescu. Si de aceea si lucra fórté neintieptiesce, candu vatama si provóca.

Tendinti'a nóstra deci este leala și fratiésca de ai luminá, de a i face se pricépa, că nedreptu, că falsu este, candu bucina ei in lume, cum-cá popórele nemaghiare din acést'a patria suntu pe deplinu egálu indreptatite, căci in constitutiunea loru nóa Romaniloru nu ne au facutu locu, din libertatiele loru politice noi n'avemu alta parte, decâtu dreptulu de a vedé, cum impartu ei intre sine tote favorurile și beneficiile publice și se ne plangemu occasionalmente, anume pe timpulu alegeriloru; căci altadata si acestu dreptu ni se denéga. (Asia e!)

Si déca este ceva, ce ne sfasia anim'a de dorere si de intristare, pentru nedreptatirea ce ni se face, apoi este negliginti'a și resistinti'a, ce ni-o opune clas'a domnitória tendintiloru nóstre de cultura. Sistem'a de astadi a domniloru maghiari de feliu nu voiesce se tiena séma de trebuintiele nóstre culturale; n'avemu unu institutu măcaru creatu de ei din bugetulu comunu pentru cultur'a nóstra nationala! Pre candu in partile monarchiei nóstre de dincolo de Lait'a, micuti'a Bucovina cu cele câteva sute de mii de Romani, au la universitatea din Cernauti o facultate, la care mai tóte studiele se propunu in limb'a romana, noi aprópe trei milióne la numeru in Ungari'a și Transilvani'a, la cele dóa universitati sustienute cu spesele statului, afara de câte o catedra pentru limb'a și literatur'a romana n'avemu studiu in limb'a nóstra! (Asia-e!) n'avemu unu unicu gimnasiu, s'eu vre-o alta scóla media, s'eu măcaru, cum espresu espune legea, câteva professore pentru studii in limb'a romana la institutele existente. (Asia-e!) Domnii dispunetori, din bugetulu tieriei, se ingrijescu totu numai pentru a loru limba, a loru literatura, a loru nationalitate. Si acést'a o facu, pe bas'a fictiunei politice, că tíer'a și cu tóte mijlócele și folósele ei este unu a l o r u, o fictiune prea grosolana, care de feliu nu se potrivece cu dreptatea nici cu spiritulu de nobletia și mandria nationala. Séu că, tienu si ei, domnii maghiari, de onóre nationala, a folosi, a esauriá tóte mediulócele tieriei pentru scopuri de cultura și viétia asingurei natiuni maghiare? ar' fi pré gresitu. (Asia e!) Unu statu constitutionalu, unu statu de dreptu, si unu poporu ce doresce s'eu traiésca cu civilizatiunea européna, nu se póte snstiené chiaru de ar' fi unulu dintre cele mai puternice, decâtu pe temeiulu moralei și dreptatii; fara de acést'a basa sigura nu are, nu póte se aiba nici unu viitoriu, fiindu viétia lui desvoltiarea lui o necurmata pedea desvoltarii vietii și fericirii altoru popóre, cari cu asemenea indreptatire tindu si ele la viétia și fericire. Nu e cugetabilu, că astadi, unu statu si poporu de o asemenea egoistica, eschisiva tendintia, se nu provóce si produca nemultiamire generala, care nemultiamire continuandu-se multu tempu, trece in desperatiune, din care se nasce nihilismulu, o ciurma rea a societatii omenesci, de care D-dieu se ne ferésca pe noi si patri'a nóstra! (Asia e, bravo!) Ac entuezu acést'a, pentru că domnii nostri se pricépa, că instrainarea, sfasiérea, dusmani'a intre popóre, anume la noi aici, nu este decâtu o consecintia naturala a gresitei loru politice, care nu se mai póte continuá fara a nu provóca cele mai funeste urmari, Urmari, de cari p'ena in acestu momentu a fostu ferita patri'a nóstra numai prin natur'a blanda și indelungu rabdatori'a a popóreloru ei, si anume prin inascutul sentiu de moralitate și lealitate alu Romanului, de cari inse, asia mi se pare, că deja se face pré grosu abusu! (Asia e!) Natiunea maghiara, in asemenea situatiune, de buna séma de multu 'si perdea rabdarea, precum ne dovedesce totu trecutulu ei. Si cum nu, candu politic'a si procedur'a celoru dela potere, față de poporu si limb'a sa, este ne mai pomenita! Ei decretandu-'si limb'a loru maghiara de limba a statulu, mergu in aplicarea acestei fictiuni p'ena la cele mai absurde consecintie. Amu ajunsu, de

poporul romanu se trage la judecata, se asculta la protocolu, se jura asupra marturisirilor, se comanda administratiunea politica de tóte dilele, se judeca si comdamna intr'o limba lui nepriceputa si straina, (Asia este!) a lui propria limba pretutindinea fiindu escuasa, (Asia e!) chiaru domnii, judecatorii si ocrotitorii sei nepricependu-o! (Asia e! asia e!) Pena si in viétia priváta merge tendinti'a de a maghiarisá chiaru si inscriptiunile dela drumurile de feru si celelalte comunicatiuni, prin mijloculu poporului romanu si prin comuncel curatu romane se facu numai in limb'a maghiara, pe care nime nu-o pricepe, si care prin urmare nimeni nu da directiunea, pentru care suntu destinate acele inscriptiuni; (Asia e!) ér' prin scólele romane, sustienute dia sudórea paporului romanu, de feliu nu se starue de guvern si organele si ordinatiunile sale — la cultura si moralisare, ci mai numai la invetiarea limbei maghiare! (Asia e!)

Unde s'a mai pomenitu — in secululu alu 19-a lucruri cá acestea?! Séu cá prin aceste voimu se scapamu de — ne mai suportabile sarcine materiali, ce ne impune statulu, de calamitatiile ce ni le tramite ceriulu pe capu, de periculele ce ne amenintia — din tóte patru regiuni ale lumii?!

Vedu, cá obosescu atentiunea onoratei ádnari, (Nu, nu, se audimu!) totusi 'mi permitu a scrutá: de unde vine, séu trebuie se fia esplicatu acestu reu generalu, acestu morbu alu organismului statului nostru? De unde vine, cá in acésta patria comuna a nóstra, unde noi romanii numeramu aprópe trei milióne de suflete si formámu dupa maghiari celu mai compactu poporu, unu poporu-care are atátea merite pentru Tronu si patria, — intréga sistem'a politica si intréga administratiunea publica astfelu este combinata si esecutata, in cátu ori n'avemu nici unu dreptu, ori, cá unde avemu cátsu de puçinu, n'avemu nici unu scutu in contra abususului pentru densulu? De unde vine, cá constitutiunea tieriei si legile suplimentari, astfelu suntu intocmite, incátu Romanulu cá atare se nu póta avé nici o induintia la regularea afaceriloru tieriei, nici o parte la beneficiile publice; incátu d. e. la bugetulu tieriei, prin care pentru statulu comunu se punu pe anu cheltuele péna la 280 si 290 milióne florini, cele trei milióne de Romani se nu póta dispune de unu cruceriu! (Asia e, bravo!) incátu la regularea celoru mai vitale cestiuni prin lege pentru sine votulu loru se nu cumpanésca, se nu decida! (Asia e!) incátu acestu factoru insemnatu si cu consciintia de sine, se fia datu pe deplinu in directiunea domniloru maghiari; (Asia e! asia e!) incátu chiaru acei puçini adevérati fi ai poporului romanu, cari façia de acésta politica domnésca se strecóra câte odata cá prin urechile acului in diet'a tieriei, candu 'si ridica acilea vocea, cá se arate relele, de cari suferé natiunea romana in acést'a patria a s'a, suntu intimpinati de cátra domnii maghiari cu cele mai grele atacuri, suntu insultati, respinsi si declarati de — „rei patrioti“, de máncaatori de maghiari“, péna si de inimizii ai statului si Tronulu! (Asia e, asia e!)

Nu incupe indoiéla, cá reulu acesta existe si cá elu este mare, si este latentu, si numai aparitiunile 'i suntu invederate. Nu incupe indoiéla, cá — atunci, candu unu factoru alu statului, factorulu dela potere, tóte le combina si le esecuta in contra unui altu factoru, in sine asemenea indreptatitu si dupa trecutul seu si tienut'a s'a, totu asemenea iubitoriu de patria si credintiosu Tronului, trebuie se existe ori cátu de afundu in anim'a acelu factoru domnitoriu unu greu motivu, pentru care o face acést'a, si cá acelu motivu, — cu cátu este mai neintemeiatu si nemoralu, cu atátu trebuie se fia mai bine ascunsu din 'naintea lumii si inlocuitu cu feliu de feliu de argumente false, pentru de a seduce si amagi lumea. (Asia este!) Dér' tocmai acésta impregiurare si aparitiune dovedesce, cá factorulu stapanitoru patimesce de unu greu morbu, care trebuie vindecatu, fiindu elu unu periculu pentru viétia si dezvoltarea statului, unu verme, ce róde la radiein'a fericeiei comune.

Eaca cum cuprinde comisiunea D-Vóstre si raportorulu ei acestu morbu si motivu funestu in corpulu statului ungurescu. Domnii dela potere, domnii maghiari, in consciintia loru de slabitiunea natiunei maghiare prin neinsemnatarea numerului ei, intre elemente straine, si-a formatu ide'a ficsa, cá viétia si dezvoltarea si bunastarea poporului romanu din patria este impiedecarea dezvoltareii, este chiar' mórtua elementulu maghiaru; (Asia e!) firesce basati pe presupunerea, cá elementulu, cá natiunea

maghiara nu póte sè existe si se se desvólte, decâtu — pe cont'a altoru elemente, stapanindu-le si explotandu-le pe acestea, si prin urmare impiedecandu-le sistematicamente dezvoltarea si libertatea nationala si constringundu-le a se renegá, a se preface in maghiare! (Asia e, bravo! se traiésca!)

Acést'a si numai acést'a este cheia enigmei, este morbulu, este motivulu nefericitei politice a Domniloru maghiari, din care cürgu cá dintr'unu isvoru inveninatu tóte, tóte relele, de cari suferimu noi Romanii si suferé tier'a intréga, chiaru si fratii maghiari, cari sacrificá tóte, chiaru si dreptatea, pentru o idea fixa!

Precátu timpu va tiené acésta idea fixa, acéstu morbu in capetele domniloru, nu póte fi sperantia de indreptare; si-aci se concentréza ingrijirile nóstre, temerile nóstre, pericululu celu mare pentru presente si viitoriu. „Dér' cum se-i vindecamu noi pre domnii maghiari de acelu greu morbu de acea idea fixa! Cum se-i luminamu, cum se le dovedimu noi, cá gresita este credinti'a loru, cá esistentia si prosperarea elementulu maghiaru nu este conditionata de sabjugarea, dripirea si nimicirea popóreloru conlocuitoré, si anume a Romaniloru, cari si ei suntu izolati intre popóre straine, cu tendentie uneori contrarie dezvoltareii loru, cá Maghiarii? Eata cestiunea cea mare, ce a preocupatu pe Comisiunea nóstra si trebuie se ne preocupe pre toti, cáti ne iubimu patri'a si natiunea (Asia e, bravo! se traiésca!)

Constatu la acestu locu aceea, cá intre toti membrii comisiunei D-Vóstre, unulu nu s'a aflatu, care se nu recunósca, séu chiaru se nege gresit'a politica de susu si relele, ce produce aceea pentru noi si pentru tíera; dér' mergu inca mai departe si constatu, cá chiar' tíera intréga, asia dicédu, opiniunea publica a tuturoru popóreloru cu celu maghiaru impreuna, recunósce acést'a si profeséza prin diare si prin tóte adunarile. (Asia e!) Si de aceea credu, cá nime nu va fi surprinsu, déca Romanii, conformu semtiului si dorintiei loru nationali si patriotice, afla sositu timpulu, cá se-si faca detorinti'a, manifestandu-se in façia lumii, prin tóta tienut'a loru, si façia de alegeri, cá a devérati patrioti, sinceramente devotati Tronulu si aspiratori la fratieate si solidaritate cu tóte popórele patriei, si mai vértosu cu natiunea maghiara, cea de o sórte cu noi, pentru scopulu, de a conlucrá la vindecarea celoru de susu, dela putere, de ide'a ficsa, de morbulu celu greu, ale carui consecintie nu suntu si nu potu fi, decâtu devastatiunea si ruinele tieriei. Mai multu si mai tare cá ori si candu, natiunea romana de sub corón'a unguresca trebuie sè se arate si se dovedésca intielépta, resoluta, sincera, pentru cá se faca a disparé temerile si suspitiunile fratiloru Maghiari, pentru cá impreuna se póta conlucrá la salvarea mariloru interese comune. (Asia e; se traiésca!)

(Va urmá.)

Cronic'a evenimenteloru politice.

Spriginulu, ce l'a datu d-lu de Bismarck Françiei in cestiunea Tunisului, s'a parutu la multi cá unu ce cu totul nesplicatu. Unu corespondentu oficiosu alu diariului „Bohemi'a“ da nesce deslusiri fórté interesante in asta privintia. Elu dice, cá imperiulu germanu a speratu inca de multu sè afle o ocaziune, in care se póta face Françiei unu adevératu servitiu diplomaticu. Germani'a este cu totul gat'a pentru a-i face unu asemenea servitiu si acést'a cu atátu mai vértosu, cu cátu zace si in interesulu bine intielesu alu Germaniei, ca sè se intarésca positiunea Françiei la marea mediterana si cá Françia, in locu de a-'si indreptat' a politiceii sale in continuu spre centrulu Europei, sè se concentreze din ce in ce totu mai multu la consolidarea si intinderea puterii sale maritime; déorace numai in chipulu acest'a s'ar' puté infrange hegemonia maritima a Angliei séu celu puçinu mantiené intre nesce margini anumite. Inse Germani'a este departe de a imbiá Françia cu servitiile s'ale séu de a-i le impune. Déca cei din Paris nu voru se primésca cu seriozitate si cu hotarire o asemenea politica, déca ei nu voru aprecia cum trebuie, aliantia Germaniei séu, déca nu voru voi se intieléga, cá si ei trebuie se dè Germaniei óre cari garantii pentru viitoriu, atunci Germani'a va cauta se exploateze situatiunea politica ce se va desvólta mai departe in interesulu seu propriu, éra nu in interesulu Françiei. „Pentru ce“ — dice corespondentulu — „se nu sè folosésca Germani'a de dispoziitiunea, in care se afla actualmente Angli'a si Itali'a façia de Françia?“

Garantiile ce le cere Germani'a constau in amicitia si in aliantia, cari potu face posibilá realizarea acelei idei, ce o urmaresce principele de Bismarck de atát'a timpu: A stabili pe nesce base cu deosebire economico-nationali, déra si politice, o aliantia intre cele trei state din Europ'a centrale, Austro-Ungari'a, Françia si Germani'a.

In siedinti'a s'a din 16 Maiu Reichstagulu germanu a respinsu aprópe unanimu proiectulu de lege, care cerea, cá bugetele sè se voteze pe doi ani si cá legislatur'a sè tiená patru ani. Partea din urma a legii era considerata cá si primita; dupa ce liberalii, cari se presentasera in mare numeru la siedintia, reesira a face pe camera, se decida convocarea parlamentului in fiacare anu, minoritatea clericalo-conservativa respinsu in urma intregu proiectulu de lege. In modulu acest'a s'a evitatu unu conflictu între Reichstag si intresiliulu federalu; solutiunea data cestiunii nu va multiamu nici decâtu pe d-lu de Bismarck, déorace ea nu coresponde nici intr'o privintia intentiuniloru marelui cancelariu germanu.

Pe candu diarele republicane din Paris sunt cu totulu incantate de marile avantagie, cástigate prin tractatulu incheiatu cu beifulu din Tunis, d-lu Cassagnac in diarululu seu „Le Pays“ tacséza succesele republicei de unu fiasco completu. „Ce amu castigatu noi“ — intréba elu — „pentru grelele nóstre jertfe?“

Acésta intrebare o respunde in modulu urmatoriu: Avemu in tractatu unu articulu, care dice: o conventiune ulterioara va fixa cifrele si modulu de incassare alu impositului de resbelu, ce se va impune triburiloru nesupuse.“ Câteva cosiuri de curmale putrede, câteva óle de lapte de camila, o jumătate de duzina de nuci cocos, care voru puté servi cá plocóne pentru d-lu Gambetta, sunt tótu cástigulu nostru; acést'a este despagubirea nóstra pentru 50 de mii de ómeni sub arme, care potu fi decimati de epidemiile, ce se potu nasce cu inceputulu verei, pentru aprópe 100 de milióne de franci cheltuiti, pentru sarcin'a unei nóue colonii, pe candu nu putemu se administramu cum se cuvine nici chiaru Algeri'a, si in fine pentru mania Italiei, pentru neincrederea Angliei, necasulu Turciei si pentru de totu suspect'a desinteresare a Germaniei, care ne pandesce numai. In adevéru noi intielegemu, cá voi staidi minist-ii ai republicei francese se ve suiti pe capitoliu pentru a multiamu dieiloru; pentru cá voi sunteti tocmai asia de demni se mantuiti acestu capitoliu, cá si gascele, antecessorii vostri. In modulu acest'a tractéza cele mai multe diare monarchiste opositionali rezultatele campaniei francese in Tunis. Suntu inse si intre acestea unele, care suntu atátu de oneste, incátu recunoscú succesulu atátu moralu cátu si materialu castigatu de guvernulu republiei cu campania s'a contra Tunisului, cu rezerv'a inse, cá Françia ar' fi facutu mai bine se nu 'si imprastia puterile.

John Lemoine scrisu in „Journal des Debats“ unu articulu fulminantu contr'a Italiei si a Angliei. Françia va sci se aprecieze, dupa cum merita invidiá acestoru doi nobili amici si 'si va pune seriosu intrebarea, ce are ea comunu cu acea Italia, la a careia eliberare a conlucratu si ce cu acea Angli'a, de care a fostu parasita, candu se afla in strimtórea cea mai mare. In 1859 Itali'a n'a propusu nici o conferentia si Angli'a n'a cerutu in 1870 interventiunea Europei; deci domnii din Rom'a si Londr'a se binevoiesca a lasá si astadi lumea in pace. Articulu finése prin a esprimá Germaniei multumita pentru atitudinea observata in decursulu conflictului franco-tunisianu.

Spiritualulu redactore dela „Débats“ face in articulu seu alusiune la scirea, cá Itali'a ar' fi propusu o conferentia Europeana, care se ratifice tractatulu incheiatu cu beifulu din Tunis. Acésta scire este inse neesacta. Adevératu este numai atat'a, cá indata dupa isbucnirea conflictului franco-tunisianu guvernulu italianu a cautatu a-se apropiá de Austri'a si de Germani'a si in Berlin ar' fi facutu chiaru oferte formale. Propunerile italiene affara inse in Berlin o primire cu totulu rece. In acelasu timpu inse s'a comunicatu cabinetulu francesu in modu confidentialu, cá Russi'a Austri'a si Germani'a au de gandu sè se mantiena cu totulu neutrale, in ceea ce se atinge de Tunis, Angli'a la inceputu s'a aretatu aplecata a-se alatura langa Itali'a pentru a dá unu protestu contr'a procederii francese in Tunis, inse, in urm'a atitudinei, ce o luara celelalte puteri europene façia de acésta cestiune, ea renuncia la acestu pasu.

Regele și Regina României au sosit în capitala Luni seară, la 7 ore. Călețorii acești a fost foarte obositori și accidentata mai cu seamă până la Baicoi. M.M. L.L. au plecat de la Sinaia la 10 ore dimineața și până la Baicoi au mers, când pe calea ferată c'o locomotivă, urmată d'unu singuru vagonu, cându cu dresina se'u pe soséua natională cu trasura, de la Baicoi încóce călători'a s'a facutu pe calea ferată.

Sinodul arhiepiscopului gr. or.

(Urmare.)

Trombitasiu: Propunerea mea este în legătura cu cele pertractate înainte de ordinea dilei. Sinodul s'a convinsu, că defectele existente își au isvorul lor în lipsa de regulare a competenței prezidiului naturalu și a celui actualu. Ar' fi în interesul causei, că declaratiunea prezidiului se aiba urma în protocolu.

Prezidiulu: Propunerea s'ar' puté pune îndată la ordine, dér' s'ar' puté da și la o comisiune, și atunci ea s'ar' desbata în absentia mea, ceea ce eu înse nu a-si dori.

Servianu P. Barcianu: Deóráce Escel. S'a a declarat aci, că voiesce a regula această afacere, și a raporta la sinodul urmatoriu, sunt deplinu multiamitu cu declarati'a această și propunuu a trece peste propunerea lui Trombitasiu la ordinea dilei.

Iosifu Puscariu: Sè se pertracteze această propunere mane, că se ne putem clarifica cu totii.

Cristea: Sè se dè propunerea unei comisiuni, și mane comisi'a se raporteze. —

P. Pacurariu: Propunerea lui Trombitasiu este în contra statutului organicu, o sustieniu înse pentru casul de absentia se'u alte cauze de absentare a prezidiului naturalu. —

Prezidiulu: Eu știu pozițiunea ce o am în biserică; și declar acum pentru totu-deauna, că nu voi primi ce este în contra statutului organicu și ce ar' puté altera poziția mea canonică. Propunerea merge într'acolo, că eu de la unele afaceri se fin eschisu cu totul; această eu nu o potu aduce în consonanță cu principiile canonice. Când eu promitu, că voi face această: atunci, me rogu, pentru ce se veniti cu astfelu de propuneri.

Eugen Brote: Eu propunerea, care s'a facutu nu o am întielesu, așa cum o întielege Escel. S'a: că Arhiepiscopulu se fia eschisu de la afacerile ficșate în regulamentu. Eu privescu propunerea că dictată de împregiurari.

Nu voi se întru mai afundu în afacerile aceste, dér' observu, că conducerea consistoriului a suferitu din cauza, că Escelentia S'a însuși s'a eschisu de la conducerea afacerilor, prin lipsirea de la prezidiu. Va fi avendu motivele sale, pentru că a lasatu pre consistoriu în multe afaceri fara conducere. Împregiurarea această a datu ansa la o astfelu de propunere. Ea este numai pentru casul, cându episcopulu nu voiesce a conduce. În praca amu avutu astfelu de casuri. Déca propunerea ar' merge la comisi'a, s'ar' puté afla o stilisare mai puțin aspră. Dér' acum, după ce s'a declarat urgentia și se pertracta, e greu a afla unu expedientu multiamitoriu. Am luat notitia despre declararea dată în modu solemn și serbatorescu aici, eu înca m'asi multiamiu de ea, dér' asi voi, că chiaru sinodulu se declare, că insista la o regulare a acestor afaceri. Sunt multe lucruri, cari nu se potu scrie în raportele consistoriului, și cari nu se potu spune, dér' cari le simțim cu totii, cari suntemu în consistoriu. Este lucru greu, cându regulamentele facu pre consistoriu responsabilu pentru împlinirea tuturor afacerilor, și consistoriulu prin neregularitatea în conchiemarea ședintielor și a distribuiri actelor, nu este în stare a îndeplini afacerile. Starea, în care se afla consistoriulu este cam inadusită, și e greu a esi din ea fara a vateama pre cineva, se'u fara a calca regulamentele. Mi-asi permite a face unu amendamentu la propunerea lui Trombitasiu: . . . „déca arhiepiscopulu nu conduce însuși afacerile consistoriului prevădute în § 3.“

(Va urmă.)

Din România.

Correspondința particulară a „Gazetei Transilvaniei“.

București 4 Mai 1881.

În sfârșit betran'a și nedrept'a forma de impozit, care există astăzi la noi, a început a-și pierde susținătorii; ómenii de stat recunosc, că nedreptu este impozitul, cum se percepe astăzi. Nu tocmai această este interesul bancherilor, zărafilor, etc., căroră formă actuală de impozit le permite a specula și profita multu, sacrificandu puțin în raportu cu ceea ce sacrifică muncitorii, adică majoritatea populațiunii. În adevăr, unu rentieru își depune capitalulu se'u la o bancă și trăiesce din procente — statulu nu pòte se ie de la elu decât darea personală; unu muncitoru n'are altu venit decât ceea ce castiga zilnicu

prin lucrulu manelor sale — elu plătesce aceeași dare personală. Mai multu încă: elu are unu bietu bordeiu, care de abia servă de adăpostu lui și numărósei sale familie, și pentru această elu plătesce darea fonciară. — Tieranulu în mijloculu verei este luat de lucrulu câmpulu și dusu cu vatajei la facerea șoselelor. Când șoseau'a e gât'a, elu mai plătesce pentru dâns'a aceeași dare că și cei, cari nici n'au atinsu harlețulu se'u sap'a, în facerea ei.

Eată câte-va trăsături, cari ne arată în toată goliciunea s'a nedreptatea impozitului actualu. Déca spațiulu unei corespondințe mi-ar' permite-o, asi puté se pune în paralelu multe de aceste fapte, și cu atâtu mai multu închinătatea perceperei impozitului de către stat ar' esi la lumina.

Reulu odată constatatu, se caută remedii. În Camera se afla deja unu proiectu în privința reformării impozitului, proiectu, în care se vorbește de impozitul pe venit se'u așa numitulu impozit progresiv. La primă ochire acestu felu de impozit se pare cel mai drept și mai rational: darea fiindu hotărâtă de 3%, celu ce are unu venit de o sută, va plăti trei pe cându celu ce are venit de trei sute, va plăti nouă, și așa mai departe. — Înse această e numai o ochire superficială, și se 'nsieła aceia, cari credu, că se va vindeca reulu prin această reformă.

Nimicu mai usor de întielesu. Proprietarul, capitalistulu, nevoitu a plăti o dare mai mare, decât o plătesce actualmente, va caută se 'și compenseze această pagubă măsurandu plata muncii: déca astăzi elu plătesce lucratorulu unu francu se'u doi pe di, atunci nu 'i va plăti decât diumătate de francu în locu de unu, se'u unu în locu de doi. — Sunt multi, cari se 'ndoiescu despre această, dér' faptul va deveni realu îndată după punerea în practică a impozitului progresiv. În orice casu greulu cade totu asupra muncitorulu, care lucrăza totă viața s'a fara hodina pentru a susține greutățile statului și pe avuții membri și Societății.

Dér' — s'ar' puté întrebă cineva — déca majoritatea nu castiga, și déca majoritatea capitalistă rămâne statu-quo ante, în ceea ce privește profitulu se'u, atunci, ce 'mbunătățire se aduce, cine castiga? Se aduce îmbunătățire finanelor statului, castiga statulu — eată răspunsulu. — Fisculu se mărește, această este singur'a ameliorare ce se aduce prin practicarea impozitului pe venit. Afară de statulu totulu rămâne în aceeași stare, sòrtea muncitorulu nu se 'mbunătățesce, același contrastu persiste, adică: castigu imensu dintr'o parte, strictu necesarul, și adeseori și mai puțin, din cealaltă parte. Și în această parte e majoritatea poporulu romanu.

Mircea.

Academia română.

Înștiințare.

După deciziunile, luate de Academi'a Română, în sesiunea de până la anul 1881, concursurile propuse de Academia sunt cele următoare:

1. Premiulu Statului Lazaru de 5000 lei se va decerne, în cursulu sesiunii generale din Martie-Aprile 1882, cărți științifice în limb'a românească, care se va judecă mai meritoria printre cele publicate de la 1 Ianuaru până la 31 Decembre 1881.

La acestu concursu se potu prezenta și inventiunile științifice facute de Români.

2. Premiulu Nasturelu-Herescu de 4000 lei se va decerne, în cursulu sesiunii generale din Martie-Aprile 1882, unei cărți scrise în limb'a română cu conținutu de orice natură, care se va judecă mai meritoria printre cele publicate de la 1 Ianuaru până la 31 Decembre 1881.

NB. Concurenții la aceste premii voru binevoi a trimite la cancelari'a Academiei Române în București — Palatulu Universității — operele lor, cari voru fi în condițiunile de timpu aci însemnate, în câte douăsprezece exemplare, până la 31 Decembre 1881.

3. Marele premiu Nasturelu-Herescu din seri'a B, în suma de 12.000 lei, se va decerne, în cursulu sesiunii generale din Martie-Aprile 1885, unei cărți scrise în limb'a românească, cu conținutu de orice natură, care se va judecă mai meritoria printre cele publicate de la 1 Ianuaru 1881 până la 21 Decembre 1884.

4. Premiulu Asociațiunii Craiovene pentru dezvoltarea învățămintulu publicu, în suma de lei 1500, se va decerne, în sesiunea generală din primăver'a anului 1883, celei mai bune cărți didactice în limb'a română, din câte se voru fi tipăritu cu începere de la 1 Iuliu 1879 până la 31 Decembre 1882. Această dată este și terminulu extremu alu

depunerii la cancelari'a Academiei, în 12 exemplare, a cărtilor propuse pentru concursu.

5. Cea mai bună traducțiune în limb'a română din *Ammanu Marcellinu*, cartea XXXI, cap. 1—10 se va premia din fondulu Zappa.

Manuscrisele se voru depune la cancelari'a Academiei până la 31 Decembre 1881.

Concurentulu, care va fi premiatu, va fi iusarcinat se făcă traducțiunea autorulu întregu, pe pretiu de 120 lei pentru 20 pagini din edițiunea stereotipă a lui Tauchnitz.

6. Premiulu Nasturelu, seri'a A, de lei 5000, se va decerne, în sesiunea generală din primăver'a anului 1882, celei mai bune disertațiuni în limb'a română asupra urmatorulu subiectu:

„Descrițiunea completă, sub raportulu fisicu și economicu a unui județu alu României, după alegerea fiacarui concurentu în parte“). Cu program'a această:

1. Geografi'a cu ramificațiunile ei (orografi'a, hidrografi'a și tipografi'a); 2. Ochire asupra istoriei naturale (teramurile, flor'a, faun'a); 3. Starea economică atâtu agricolă câtu și industrială; 4. Statistic'a populațiunii (stare civilă, statistic'a religioasă, juridică, medicală, militară, școlastică, nationalitățile etc.); 5. Etnografi'a, adică descrierea usurilor, credințelor populare, porturilor locale etc.;

Întinderea operatului va fi că de 25 còle tiparu, formatu în 4° micu se'u 8° ordinaru, litere cicero. Terminulu prezentații manuscriselor la concursu va fi 31 Decembre 1881.

7. Premiulu Nasturelu, seri'a A, de 5000 lei, se va decerne, în sesiunea generală din primăver'a anului 1882, celei mai bune disertațiuni în limb'a română asupra urmatorulu subiectu:

„Tieranulu romanu. Disertațiune asupra stării sale morale, sociale, economice și politice în trecut și în prezentu, în principatulu României.“

Întinderea operatului va fi 20 còle de tiparu, formatu 4° micu se'u 8° ordinaru, litere cicero. Terminulu prezentații manuscriselor la concursu va fi 31 Decembre 1881.

8. Premiulu Nasturelu, seri'a A, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din primăver'a anului 1882 celei mai bune disertațiuni asupra urmatorulu subiectu:

„Sufixulu licuidu (l, r) și sufixulu guturalu (k, g) în limb'a română.“

Întinderea lucrării va fi minimum de 20 còle de tiparu în octavu ordinaru, litere cicero. — Terminulu prezentații manuscriselor la concursu va fi 31 Decembre 1881.

9. Premiulu Statului Heliade-Radulescu, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din primăver'a anului 1882 celei mai bune disertațiuni în limb'a română, asupra urmatorulu subiectu:

„Studiu asupra activității literare și pedagogice a lui Ionu Heliade-Radulescu, în raportu cu epoc'a anterioară (finele secululu XVIII, cu erudiții din Blăju și Vacarescu) și cu cea posterioară până la 1848, dându totu de o-dată schița biografică a lui Heliade-Radulescu.“

Întinderea operatului va fi că de 20 còle de tiparu în 4° micu se'u 8° ordinaru, cu litere cicero. Terminulu prezentații manuscriselor la concursu va fi 31 Decembre 1881.

10. Premiulu Alesandru Iónu Cuza de 4000 lei, se va decerne în sesiunea generală din primăver'a anului 1883, celei mai bune disertațiuni în limb'a română asupra urmatorulu subiectu:

„Istori'a Romanilor în Dacia Traiana, de la Aurelianu până la fundarea principatelor Moldov'a și Tierr'a-Românească.“

Întinderea operatului va fi de 20 còle de tiparu în 4° micu se'u 8° ordinaru, cu litere cicero. Terminulu prezentații manuscriselor va fi 31 Decembre 1882.

11. Premiulu Statului Lazaru, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală a anului 1883 celei mai bune disertațiuni, scrise în limb'a română asupra urmatorulu subiectu:

„Studiu asupra agriculturii, industriei și comerțulu în România.“

Lucrarea va trată despre starea actuală a acestor trei ramure de producțiune și despre mediul còle de a le ameliora. Ochire asupra istoriei economice a României în seculii 17, 18 și 19 va precede acestui studiu. Studiulu va fi facutu din punctulu de vedere economic și tehnicu. Manuscrisulu trebuie se coprinda materia pentru cel puțin 300—400 pagini de tiparu, în 8° garmond. Terminulu prezentații

*) Se excludu dintre județiile tierii acele, cari se afla descrise pe deplin în *Analele Statistice de Martianu* și în monografiile agricole ale d-lui Iona Ionescu.

